

Schetsontwerp

Natuur- en Educatie Centrum Weusthag

in opdracht van

25 maart 2019

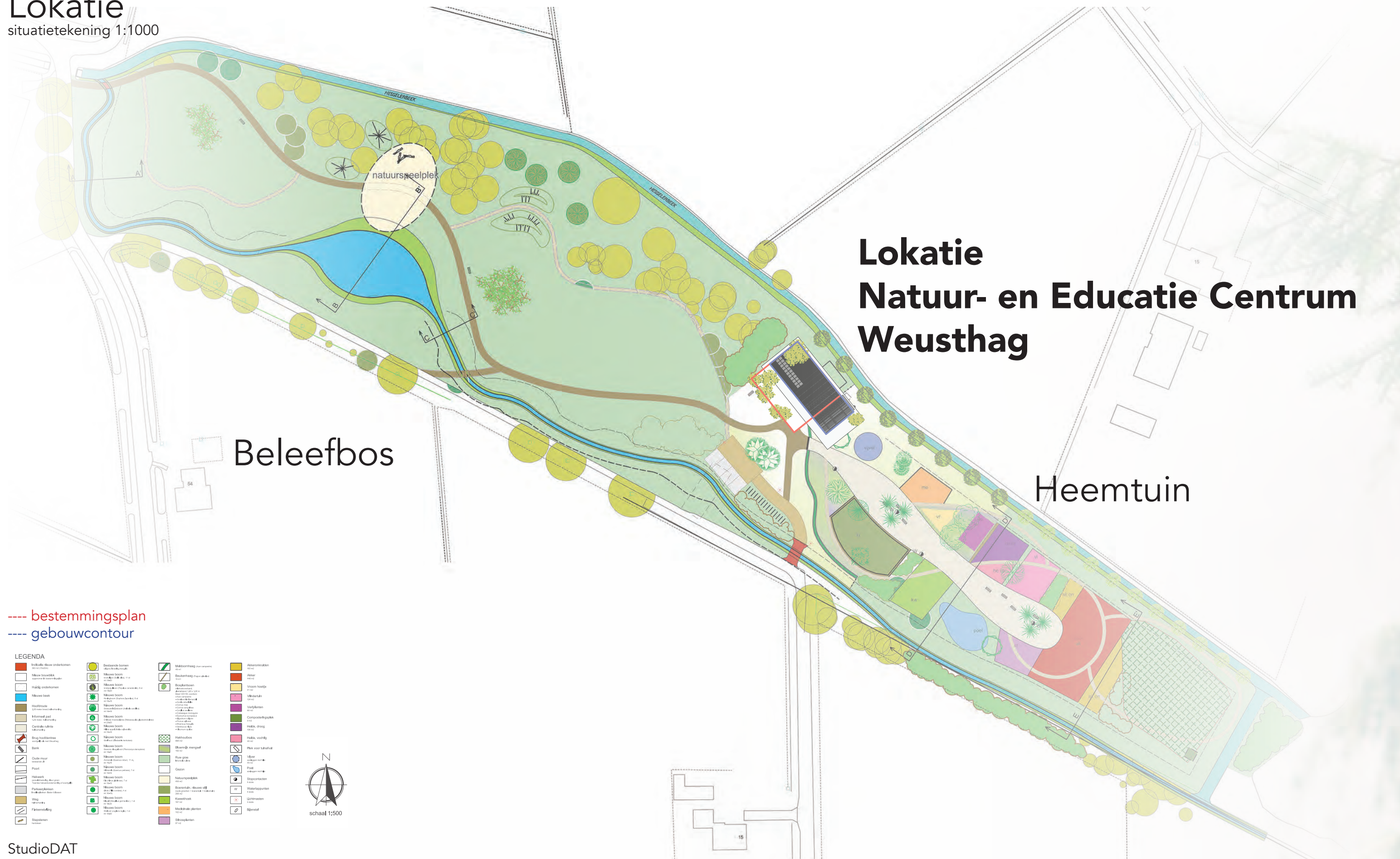

StudioDAT
Mathenesserdijk 412 G
NL-3026 GV Rotterdam

0031-6-14343663

info@studiodat.nl
www.studiodat.nl

situatietekening 1:1000

Lokatie

Tijdens de herinrichting van het Wesuthag park heeft de gemeente Hengelo in het bestemmingsplan nadrukkelijk een lokatie opgenomen die is bedoeld voor de bouw van een Natuur Educatie Centrum. Deze voorziening is gepland op de grens van de Heemtuin en het Beleefbos.

Het gebied kent een lange historie; het was oorspronkelijk een landgoed, waar lange tijd een sanatorium gehuisvest was. Eind negentiende eeuw, met de opkomende industriële ontwikkeling, werden de gronden gebruikt als kleivoorzieningsgebied voor de nabijgelegen steenfabrieken. Hierdoor ontstonden de kleigaten, welke de nu zo kenmerkende waterpartijen van het gebied vormen. Vanaf de jaren vijftig ontstaat een groeiende waardering voor de unieke landschappelijke kenmerken en de floristische waarde van het Weusthaggebied. Het Weusthagpark in Hengelo biedt met haar grote biodiversiteit en heemtuin een geschikte lokatie voor het beleven van natuur in de praktijk.

In 2010 ontving de gemeente Hengelo landelijke en EU subsidies voor de herinrichting van het park. Het onderliggende bestemmingsplan werd gewijzigd en de nadruk kwam steeds meer te liggen op het behoud van de natuur en recreatie. Op 23 april 2016 werden in het Stadspark Weusthag de Heemtuin en het Beleefbos geopend. Nieuwe onderdelen zijn ruime wandelpaden, een brug over twee kleigaten en beschermde natuurgebieden binnen het park. Een modern vormgegeven uitkijktoren vormt de optische verbinding tussen de twee gedeeltes.

Stadspark Weusthag is gelegen aan weerszijden van de snelweg A-1. De koppeling tussen de beide deelgebieden vindt plaats door een viaduct voor fietsers en overig langzaam verkeer. Aan weerszijden van het plangebied is er voor gemotoriseerd verkeer een mogelijkheid om de barrière van de A1 over te steken. In het zuidwestelijke gedeelte van het park zijn de Heemtuin en het nabijgelegen Beleefbos gesitueerd.

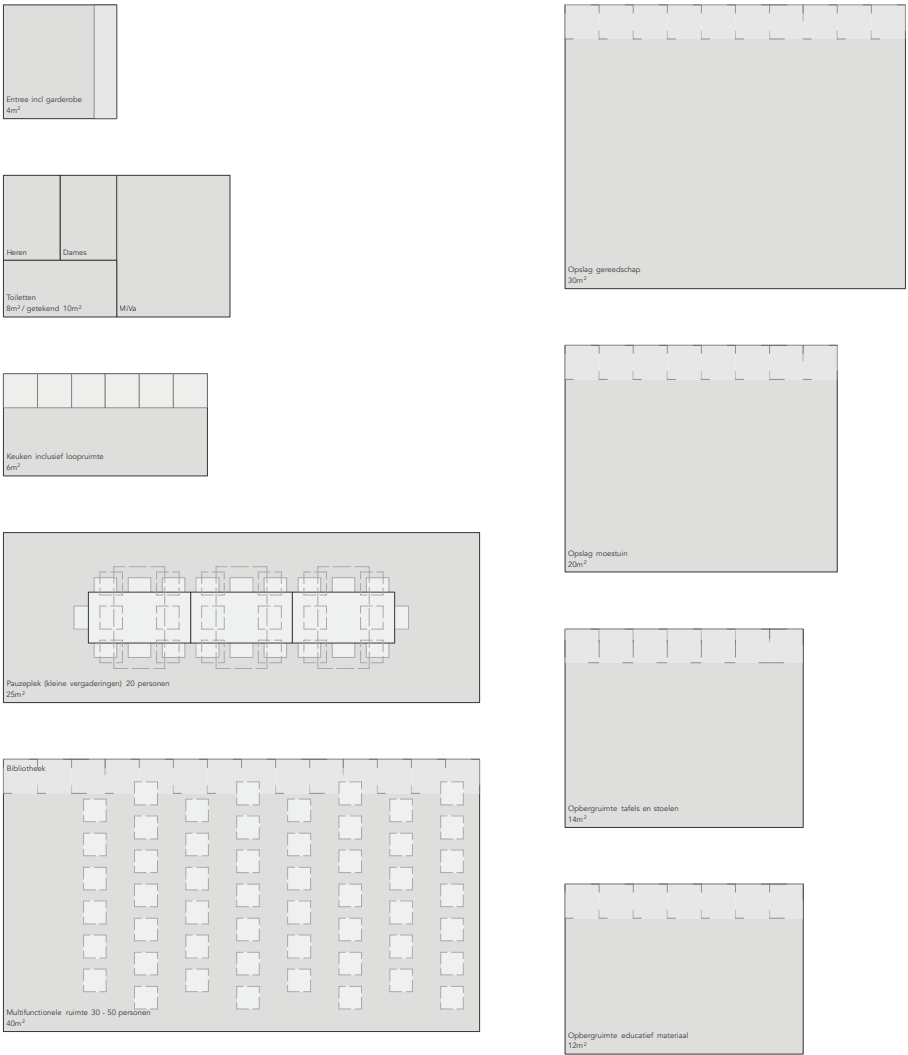
In het actuele bestemmingsplan (2012) wordt, in overeenstemming met de kadernota Hengelo, het doel van het park als volgt omschreven: "Een grotendeels openbare groene duurzame landschappelijke ruimte, doorsneden door beken en routes, verbonden door routes en groene zones met de omgeving." Verder wordt specifiek vermeld "In het gebied zal ruimte zijn voor (ook private) initiatieven, zolang die bijdragen aan de duurzame toekomst van het gebied en de landschappelijke en recreatieve waarde van het gebied vergroten."

De visie van Stichting Heemtuin & Natuur Centrum Hengelo is:
"Mensen van alle leeftijden in en om Hengelo zijn meer betrokken bij de natuur en handelen met respect voor natuur en milieu".

Stadspark Weusthag: het groene hart van Hengelo. Een gebied met ruimte voor initiatieven, die de duurzaamheid en de landschappelijke en recreatieve waarde vergroten.

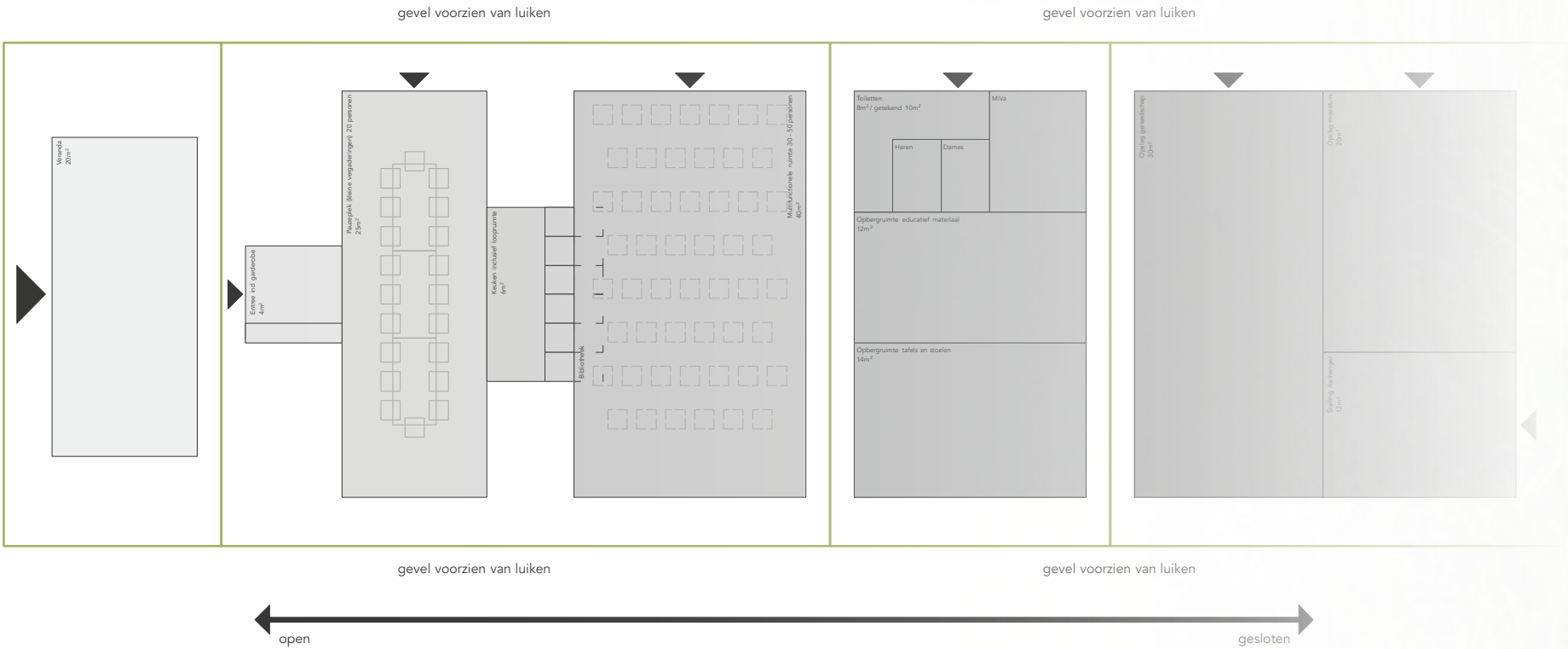
Programma van Eisen

192m² Gebruiksopp. / 220,8m² Bruto Vloeropp.

Programma van Eisen

Sequentie van ruimtes

Programma van Eisen

De Stichting heeft de volgende doelstelling:

Natuur- en Educatie Centrum Weusthag als centraal punt voor informatie op het gebied van Natuur en Milieu

Het Natuur-en Educatie Centrum zal aan de volgende doelstellingen moeten voldoen:

- Opslag van materialen en gereedschap dat wordt gebruikt voor onderhoud van de heemtuin
 - Tevens ruimte voor reparatie en onderhoud van dit gereedschap.
 - Ook de Biologische Moestuin Vereniging (BMV) kan opslaggelegenheid gebruiken.
 - Voorlichtingsmaterialen en boeken makkelijk toegankelijk in de vorm van een kleine bibliotheek.
 - Een onderkomen waar groepen bijeenkomsten, cursussen en vergaderingen kunnen houden.
 - De Natuur- en MilieuRaad Hengelo organiseert regelmatig thema-avonden en heeft dan behoefte aan een zaal voor minimaal 50 personen.
 - De BMV wil in de toekomst aan de slag met educatie gericht op stadslandbouw.
 - Pauzeplek voor de vrijwillige tuinonderhouders en landschapsmedewerkers, bij voorkeur zodanig dat het andere activiteiten in het Natuur-en Educatie Centrum niet stoort.
 - De mogelijkheid van toiletgebruik voor de vrijwilligers, ook voor de mensen van de BMV.
 - Schuilgelegenheid voor de mensen van de BMV, Stadsimkerij (SI) en andere belanghebbenden.
-
- Het Natuur-en Educatie Centrum dient bij voorkeur een gebouw te zijn met een natuurlijke groene uitstraling passend in een landschapsomgeving als de heemtuin en het beleefbos.
 - Het dient een gebouw te zijn dat bestaat uit milieuvriendelijke materialen en duurzaam is gebouwd.
 - Het dient een multifunctioneel gebouw te worden waarin meerdere doelgroepen tegelijkertijd actief bezig zijn.
 - Onderhoudsarm en energiebewust; mogelijke plek voor zonnecellen voor elektriciteit en het moet voldoen aan de EPC-norm.
 - De voorkeur gaat uit naar een gebouw met een stenen fundering en stenen onderlaag waarop een houten opbouw is geplaatst.
 - Eventueel voorzien van een (niet/moeilijk opklimbare) kap waardoor het bovengedeelte kan worden benut voor berging in vide vorm of vergaderzaaltje. De mogelijkheid om het dak te voorzien van sedum- of gras.
 - Een gebouw dat inbraakwerend en vandalismebestendig is. Met ramen die kunnen worden afgesloten met luiken die van binnen te vergrendelen zijn. Het risico van gebruik als hangplek door jongeren zal vermeden moeten worden. (eventueel voorzien van alarminstallatie)
 - Een gebouw met een ruime veranda, geschikt als pauzeplek of schuilplek voor kleine groepen bij slecht weer.
 - Het gebouw zodanig construeren dat uitbouw mogelijk is.
 - Benutten van regenwater (regentonnen, toiletwater etc.) bij voorkeur hergebruik van schoon water.
 - Goed geïsoleerde wanden (besparing op stookkosten) .
 - Brandvertragende materialen buitenzijde.
 - Van buitenaf bereikbare toegang tot werkplaats gereedschap en materiaal (beschermd tegen inbraak) eventueel een alarminstallatie.

Het gebouw dient over de volgende ruimtes te beschikken;

- Entree (4m²)
ruimte om jassen e.d. kwijt te kunnen en toegang tot toiletgroep.
- Goede toiletvoorziening (8m²)
met heren- en damestoilet en apart invalidentoilet (eventueel gebruik van composttoiletten).
- Een pauzeplek (25m²)
voor vrijwillige tuinonderhouders en landschapsmedewerkers.
- Een keukenruimte (6m²)
eventueel open, voorzien van een kleine keukenunit met warm en koud water, voldoende elektrische aansluitpunten en voorzien van koelkast. Gas is niet noodzakelijk.
- Een grote centrale multifunctionele ruimte (40m²)
die dienst kan doen als vergaderruimte, expositieruimte, educatieruimte etc.
Deze ruimte is voorzien van een leeshoek met bibliotheekkast aan de wand. De wanden van deze ruimte zijn voorzien van prikboarden en opbergkasten voor educatie en voorlichtingsmateriaal. De oppervlakte van deze ruimte zal minimaal 50 m² (bij voorkeur 5x10m) dienen te zijn. In deze ruimte verdient het als aanbeveling mogelijkheden te hebben voor het gebruik van multimedia middelen.
- Een goed afsluitbare bergruimte voor gereedschap (30m²)
die ook als werkplaats kan worden benut, voorzien van opbergmogelijkheden voor gereedschap en een werkbank. Deze ruimte dient van buiten toegankelijk te zijn.
- Een opbergruimte voor de Moestuinvereniging (20m²)
- Een opbergruimte (12m²)
voor tafels en stoelen en mogelijk inrichtingsmateriaal expositie
- Een opbergruimte voor educatief materiaal (12m²)
- Een stalling voor de aanhanger (12m²)
- Aan de buitenzijde dient een lange spoelbak met kranen te komen voor determineren, bij voorkeur overkapt. Deze dienen wel vandalisme bestendig aangebracht te zijn.
- Een ruime veranda (20m²)
afhankelijk van het ontwerp aan de zijkant of kopse kant van het gebouw (minimaal 20 m²) die kan dienen als een 2e ruimte voor overleg(expositie), educatie of pauzeplek. De veranda wordt zodanig gesitueerd dat gebruik als hangplek voor jongeren uitgesloten wordt.

Naast een goede uitvalsbasis voor bezoekers van het Beleefbos, de Heemtuin en Stadspark het Weusthag vormt het natuurcentrum een centrale plek voor groene en duurzame organisaties, die kennis kunnen brengen en delen met particulieren, onderwijs en overheden.

Natuur- en Educatie Centrum Weusthag

schets gezien vanaf entree

Concept

Alle gevraagde functies worden onder één dak gehuisvest waardoor een multifunctioneel en compact gebouw ontstaat. De voor het Twentse landschap typische Saksische kap vormt de inspiratie voor het ontwerp. Een extrusie van deze asymmetrische kap met een flauwe knik staat met zijn kop naar de Heemtuin en met de deels te openen langsgevel naar de entree van het gebied en het beleefbos.

De programmaonderdelen worden in een logische sequentie van publiek en open, naar meer privé en gesloten geschakeld. Het natuurcentrum is op een gefundeerd betonnen terras geplaatst dat de geleidelijke overgang van landschap naar gebouw vormt. Het gebouw wordt iets opgetild en er ontstaat een rondgang waardoor het natuurcentrum als een paviljoen oogt. Er is ruimte voor een boom en er is plek voor diverse zitjes op dit terras. Vanuit dit terras zijn ook alle functies die van buiten uit toegankelijk moeten zijn te betreden. Op de kopgevel is ruimte voor het plaatsen van de speelbak om te determineren, geplaatst in het volume waardoor ook overkapt.

De transparante en uitnodigende glazen kopgevel ligt iets verdiept onder de kap waardoor als vanzelf een beschutte buitenruimte in de vorm van een veranda ontstaat. De houten hoofdconstructie bestaat uit spanten die in het interieur zichtbaar zijn om zodoende ook de bijzondere kap van binnen als ruimtelijke ervaring te beleven.

De gevel is gemaakt van verticale houten latten die over de gehele diepte van het gebouw doorlopen en steeds dicht op elkaar worden geplaatst. De openheid tussen de latten is een resultante van, en heeft een relatie met de achterliggende functies. De gevelopeningen worden voorzien van afsluitbare luiken waarover de latten doorlopen. Doordat ook op de verschillende deuren in de gevel en op de kap de verticale latten zijn doorgezet wordt de typische vorm van de Saksische kap benadrukt en een uniform volume gerealiseerd. Deze eenduidige uitstraling is de kracht van het concept.

Het Natuur- en Educatiecentrum Weusthag zal zoveel mogelijk duurzaam worden vormgegeven en gebouwd. Het wordt optimaal georiënteerd ten opzichte van de zon, voorzien van hoogwaardige isolatie en gasloos want full-electric door de zonnepanelen die op het dak liggen. Daarnaast zal het ook duurzaamheid uitstralen. Het is een natuurlijk, houten gebouw met een houten draagconstructie, er is een extensief groen dak met bloeiende begroeing. Regenwater wordt opgevangen in geïntegreerde regentonnen en er is een composttoilet. Tot slot wordt er aan duurzaamheidseducatie gedaan door de werking van de verschillende ingrepen te verduidelijken en ook zal afleesbaar zijn hoeveel energie er opgewekt en verbruikt wordt.

typische saksische/twentse kap

een eenduidige vorm door extrusie

van gesloten naar open

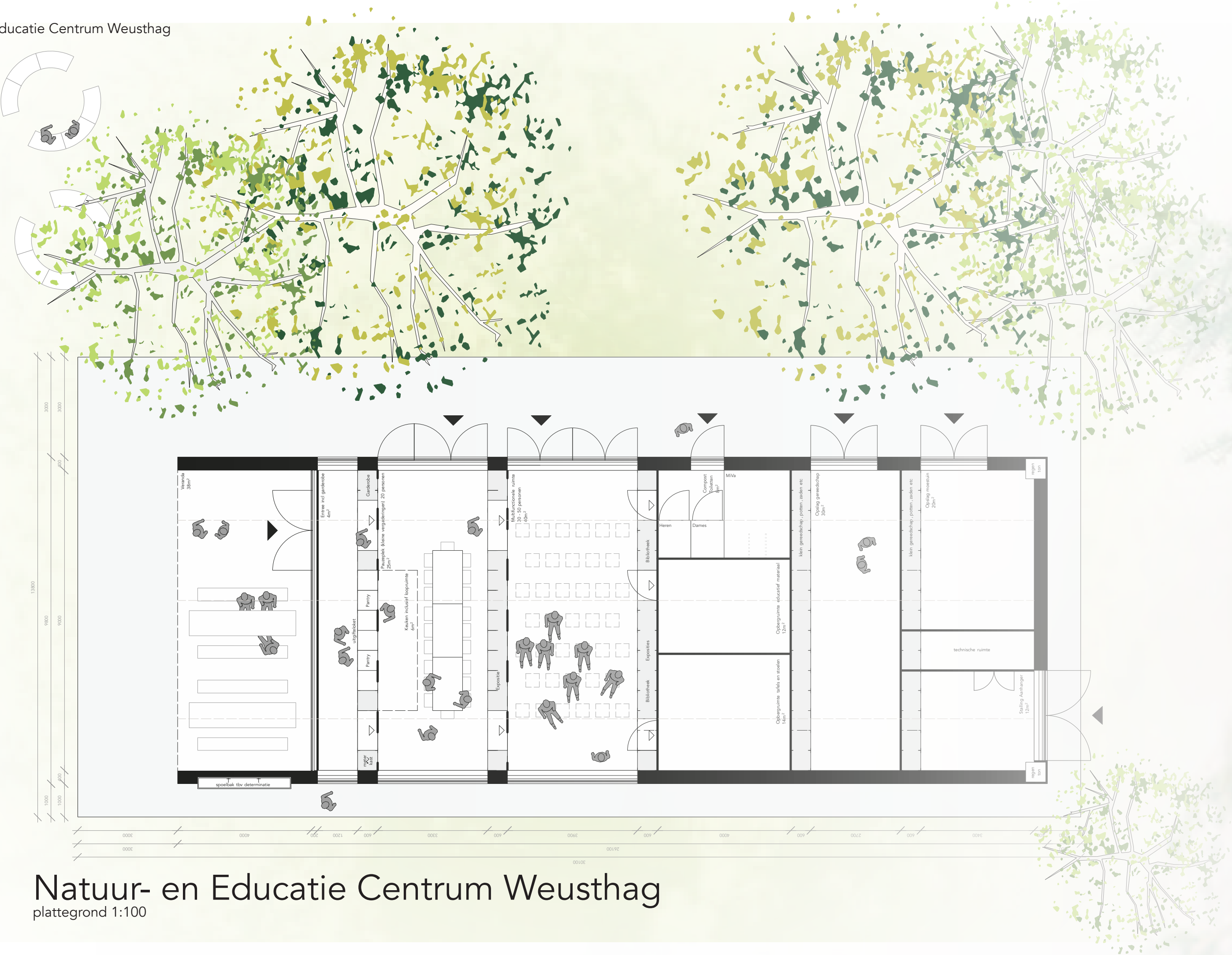
geleidelijke overgang van landschap naar gebouw

afsluitbaar en hufterproof

met aandacht voor detail

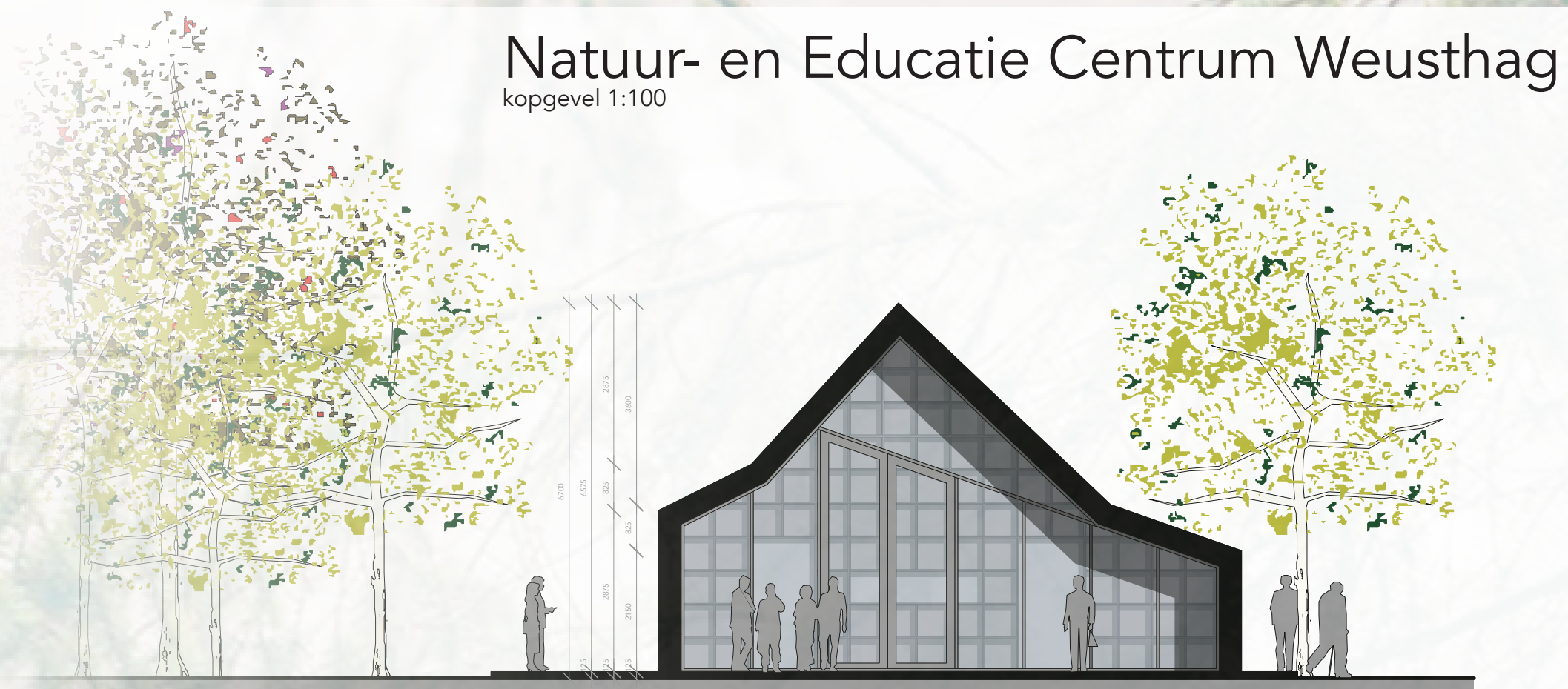

Natuur- en Educatie Centrum Weusthag

plattegrond 1:100

Natuur- en Educatie Centrum Weusthag

kopgevel 1:100

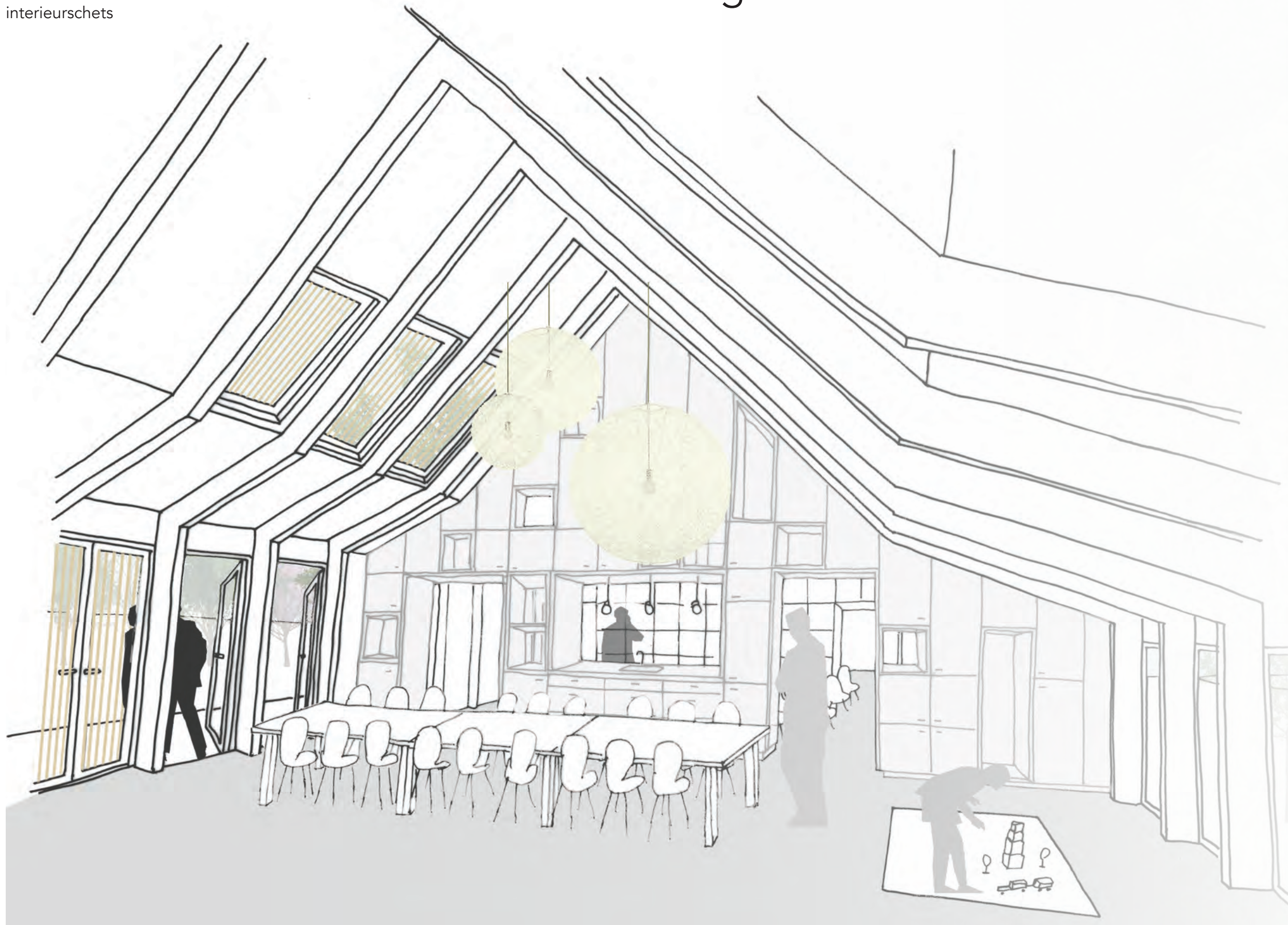
Natuur- en Educatie Centrum Weusthag

langsgevel 1:100

Natuur- en Educatie Centrum Weusthag

interieurschets

Interieur

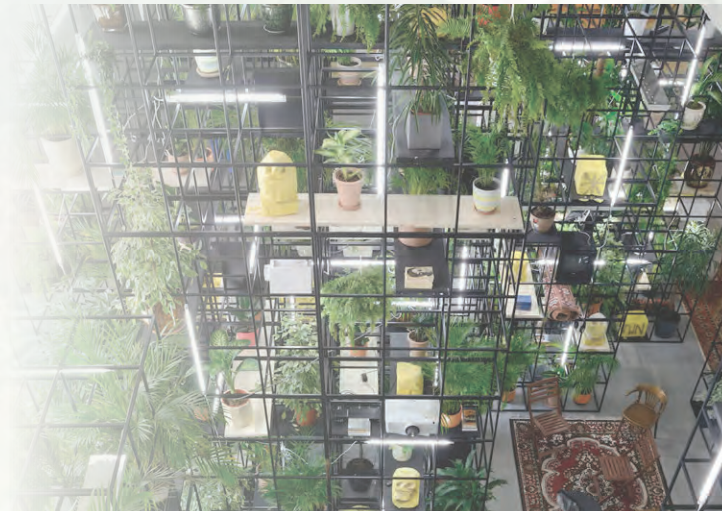
een venster op de tuin

de kap als ruimtelijke beleving en een warme sfeer

een kastenwand met pantry als ruimteverdeler

een kastenwand als expositieruimte en bibliotheek

De glazen voorgevel met een bijzonder lijnenspel in de glasverdeling vormt het venster op de heemtuin en het beleefbos en kadert het uitzicht op de natuur in. Achter deze gevel volgen de verschillende publieke ruimtes; entree ruimte, pauzeruimte, pantry en multifunctionele vergaderruimte. De ruimtes zijn ingedeeld met eenvoudig verplaatsbaar meubilair dat in de aangrenzende berging kan worden opgeslagen waardoor het multifunctionele gebruik van de ruimte optimaal kan worden benut. Het idee is om de ruimtes fysiek te scheiden door middel van kastenwanden die tot in de nok van de kap reiken.

Deze multifunctionele kasten verdelen de ruimte maar bieden ook plek aan vele verschillende functionaliteiten. De kast kan opgedeeld zijn in open en gesloten vakken waardoor doorkijken kunnen worden gerealiseerd maar ook bergruimte ontstaat. De kast vormt de garderobe waarin laarzen kunnen worden gezet. Er is voldoende kastruimte voor een uitgebreide bibliotheek en in de kast kan worden geëxposeerd, indien gewenst achter vitrineglas. De pantry is een onderdeel van de kast en er zou zelfs aan een winkeltje gedacht kunnen worden waarbij artikelen als zaden, honing en stekjes in de kast geplaatst kunnen worden. De kasten zijn de eyecatchers van het interieur.

Door de houten binnen afwerking van kap en kasten ontstaat een warme en gastvrije sfeer. De kapvorm zorgt voor een bijzondere ruimtelijke beleving van de binnenruimte. De lichtinval is zeer fraai doordat de houten latten voor de gevelopeningen het licht filteren en de daklichten in het dak een blik op de lucht bieden. In de hoogte van de nok zouden plafondeilanden gehangen kunnen worden waaraan verlichting hangt en waarop planten kunnen staan.

Gekoppeld aan de grote multifunctionele ruimte waarin lezingen voor 50 personen gegeven kunnen worden is de bergruimte voor het meubilair, de bergruimte voor het educatieve materiaal en ook de toegangsdeur naar de toiletten. De (compost)toiletten zijn middels een voorruimte ook direct vanuit buiten te betreden. Helemaal achteraan in het gebouw zijn de verschillende bergingen voor gereedschap, inclusief ruimte voor reparatie, moestuingereedschap en de aanhangerberging. Al deze bergingen zijn rechtstreeks vanuit buiten te bereiken.

bijzondere lichtinval tussen de houten latten en spanen

de hoogte benutten voor verlichting, groen en expositie

25 maart 2019

StudioDAT
Mathenesserdijk 412 G
NL-3026 GV Rotterdam

0031-6-14343663

info@studiodat.nl
www.studiodat.nl